

bob maas **onbekende beroemdheid**

Bijzondere zeilprestaties zijn niet alleen voorbehouden aan mensen uit de categorie Bekende Nederlanders. Zeilen belicht een aantal van die vergeten zeilers onder de noemer 'Onbekende beroemdheden'.

Olympische Ster

Een verhaal over Bob Maas is een verhaal over de Olympische Spelen. Over grote prestaties in een klein bootje. Over zilver dat eerst goud was. Over twee boottypes, drie medailles en vier olympische deelnames. En over de man naar wie een zeiltrofee is genoemd. Op het moment dat de Olympische Spelen van 2012 worden gehouden in Londen blikken we over de schouder van Bob Maas terug op vier historische Spelen.

TEKST MICHIEL VAN STRATEN ILLUSTRATIES UIT ZEILHELDEN, 20 ICONEN UIT DE ZEILSPORT VAN JULES BÄNFFER, EN UIT DE COLLECTIE VAN HIDDE MAAS

Het olympische leven van Bob Maas staat bol van bijzondere wendingen. Adrianus Lambertus

Joseph Maas, geboren in 1907 op Batavia, is 24 jaar oud als hij wil deelnemen aan de Olympische Spelen. In 1932 worden deze gehouden in Los Angeles. Maar in het interbellum en de crisisjaren is er weinig geld om Nederlandse sporters helemaal over de oceaan naar de westkust van de Verenigde Staten te sturen. Nederland besluit helemaal af te zien van deelname aan de tiende Olympiade. Maar de KNVB grijpt in met een schenking van tienduizend gulden aan het Nederlands Olympisch Comité. Er kan alsnog een kleine ploeg naar Los Angeles. Er reizen 24 Nederlandse deelnemers af, deels op eigen kosten, waaronder de zeilende broers Bob en Jan Maas.

Zilveren eerste plaats

Bob Maas doet mee in twee klassen: in de monotype Snowbird-klasse, waarin hij

alleen vaart, en samen met zijn broer in de tweepersoons Star-klasse. Het parcours voor de Snowbirds in de vorm van een driehoeksbaan ligt in de buitenhaven van Long Beach. Het vaarwater wordt beschermd door de San Pedro Breakwater, waardoor de ergste golfslag buiten de wedstrijd baan blijft. Wel is de aflandige wind grillig; de wind kan namelijk door een trechter tussen de heuvels flink aantrekken. Ook bemoedigt een cirkelvormige stroming het navigeren. Het zijn omstandigheden waar de handigste navigatoren gebruik van maken. In de eerste van de tien races die Maas in de Snowbird vaart, wordt hij tweede. Dat is een veelbelovende start. Wanneer Maas in de volgende race als eerste over de finishlijn gaat en in de daaropvolgende als tweede, lijkt er iets moois in het verschiet. Je hoeft niet elke keer eerste te worden; ook stabiele prestaties bovenin kunnen immers een goed eindresultaat opleveren. In de reeks van tien eindigt Maas zes keer bij de top drie. Bob Maas staat op de eerste plek.

Maas' grootste rivaal, de Fransman Jacques Lebrun, staat na de series met 72 punten een flink stuk onder de 82 punten die Maas heeft behaald. Onder andere

Communicatie
tussen zeilers en
organisatie is
lastig; deels
vanwege
taalverschillen

bob maas **onbekende beroemdheid**

komt dat door een protest aan het adres van Lebrun, aangekend door de Italiaan Silvio Treleani. Lebrun had Treleani geen voorrang verleend waar dat wel had moeten, stelde zowel de Italiaan als uiteindelijk de jury, waardoor de Fransman acht punten aftrek aan zijn broek had gekregen. In de laatste race zeilt Maas behoudend; in het uiterste geval dat Lebrun in deze race als eerste eindigt en Maas als laatste, eindigen ze met een gelijk puntentotaal. Dat is geen uitgangssituatie die om risico's vraagt, vindt Maas. Hij wordt negende in het veld van elf deelnemers. Goed voor een eerste plaats over alle races.

Bob Maas, 24 jaar jong, is de trotse winnaar van olympisch goud. Hij krijgt het eremetaal ceremonieel uitgereikt en stelt via een telegram ook het thuisfront op de hoogte. De zeilclub van Maas, de Koninklijke Watersport Vereniging Loosdrecht, viert de overwinning op afstand mee.

Maar het goud van Maas verbleekt wanneer Lebrun na de laatste wedstrijd alsnog appelleert tegen het protest van Treleani en zijn appel wordt gehonoreerd. De puntenaftrek die Lebrun had gekregen, worden teniet gedaan. Lebrun eindigt met 87 punten boven Maas, die met 85 punten genoeg moet nemen. Maas moet zijn gouden medaille dus inleveren en krijgt er een zilveren voor terug. De officiële prijsuitreiking is dan al een halve dag achter de rug. De gouden blijdschap van Bob Maas ook.

Revanche?

In de Star-klasse vaart schipper Bob met bemanningslid Jan. De duo's varen onder moeilijker omstandigheden dan de monotype boten: de wedstrijdbaan voor de Stars ligt namelijk buiten de pieren. Wind én zee bemoeien zich nu met het veld. Zelfs met stroken zeewier moeten de zeilers rekening houden, als ze die niet achter hun bulbkiel willen meeslepen. De aflandige wind is dicht bij de kust minder sterk dan verder op zee en ook hier moet de oplettende zeiler op inspelen.

Het 21ste-eeuwse professionalisme is nog ver weg tijdens de Olympische Spelen van 1932. Communicatie tussen zeilers en organisatie is lastig, deels vanwege taalverschillen. De Nederlandse deelnemers zouden bijvoorbeeld pas na het afwerken van de eerste race informatie over de exacte ligging van de wedstrijdbaan hebben gekregen. Van een aantal boeien is niet duidelijk wat hun exacte functie is; sommige deelnemers worden teruggeroepen als ze, onbedoeld en onwetend, buiten de grenzen van het parcours varen. Van sommige boten is door concurrerende saboteurs de trim veranderd (verslechterd), wat gelukkig door de deelnemers tijdig wordt ontdekt en hersteld. De afwerking van de deelnemende boten verschilt onderling nogal. De gebroeders Maas varen met wat nog de enige Star in Nederland is. Hun start is meestal in de voorste helft van het veld. Al snel worden ze voorbijgevaaren door de Amerikanen, die een lichtere boot hebben. Bob en Jan vervangen na een paar wedstrijden hun nieuwe en relatief zware mast voor hun oude, nadat ze daar eerst wat gewicht van hebben afgeschaafd. Dat is echter niet voldoende. Ze eindigen achtereenvolgens als vierde, zesde,

zesde, vijfde en vijfde van de zeven deelnemende schepen. De wedstrijden in de Snowbird-klasse worden op dezelfde dagen gevaren als die in de Star-klasse. De Snowbirds staan voor 9.00 uur gepland. Er is dan minder wind dan 's middags, een indeling die goed past bij de beide boottypen. Maar vaak laat de wind het vroeg in de ochtend helemaal afweten, waardoor starts worden uitgesteld. Dat wil zeggen: die van de Snowbirds, niet die van de Stars. De laatste Star-wedstrijd start daardoor te vroeg voor Bob Maas. Na het einde van zijn Snowbird-race moet hij zich in de Star naar de startlijn haasten. Bob en Jan laten zich slepen, maar net iets te lang, en halen de start niet op tijd op eigen kracht. Ze zijn daarom genoodzaakt zich terug te trekken voor de laatste race. Bob en Jan Maas eindigen als zesde.

Olympic Star

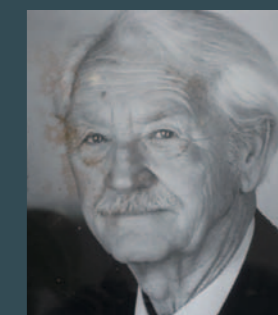
Hoewel een zilveren medaille op een eerste deelname aan de Olympische Spelen helemaal niet slecht is, is Bob Maas toch erg teleurgesteld; niet vreemd, voor iemand die het goud al in handen heeft gehad. Op de Olympische Spelen ná Los Angeles doet Maas weer mee. Het zullen controversiële Spelen worden, in 1936: rijkskanselier Adolf Hitler doet de openingsceremonie in zijn stad Berlijn. De stad was al in 1931 geselecteerd om de Spelen te organiseren. Nadat Hitler in 1933 aan de macht was gekomen waren er stemmen opgegaan om de Spelen te verplaatsen naar een andere stad. Het IOC wees dat idee af. Sommige kandidaten weigerden deelname. Nederland vaardigde 128 deelnemers af. De Amerikaanse atleet Jesse Owens won vier gouden medailles, tot afgrijzen van de nazi's, want Owens was een kleurling.

Bob Maas vaart samen met Willem de Vries Lentsch in de *BEM II* in de Star-klasse, voor Kiel. Ze eindigen elke race bovenin, maar hebben de pech dat ze in de eerste race hun mast verliezen. De serie wedstrijden is in totaal goed voor een bronzen medaille. (Zeiler Daan Kagchelland wint goud in de Olympiajollen-klasse.)

ZEILHELDEN

Op de website www.zeilhelden.nl is bewegend beeld te zien van de olympische deelname van Bob Maas in 1936 in Kiel.

OLYMPISCH ZEILEN IN 2012

Ook deze Olympische Spelen wordt er in de Star-klasse gezeild. De wedstrijden starten op 29 juli, de Star Medal Race is op 5 augustus. Er wordt gezeild volgens het Fleet race schema: in elk van tien races verdient de winnaar één punt, de nummer 2 twee punten, enzovoort. Na deze serie van tien mag het slechtste resultaat worden weggestreepd, waarna de overgebleven punten worden opgeteld. De tien beste zeilers – met de minste punten – gaan in de Medal Race uitmaken hoe het edelmetaal wordt verdeeld. In deze finale tellen de punten dubbel; opgeteld bij de eerder verkregen punten resulteren ze in de einduitslag. Er doen geen Nederlanders mee.

WIN EEN BOEK

Voor de totstandkoming van dit artikel is dankbaar gebruik gemaakt van de medewerking van auteur Jules Bänffer, met zijn boek *Zeilhelden*, en uitgeverij Hollandia. In dit boek zijn twintig iconen uit de zeilsport geportretteerd, waaronder Bob Maas. Uitgeverij Hollandia stelt een door de auteur gesigeneerd exemplaar van het boek ter beschikking om te verloten onder de lezers van *Zeilen*. Als u hiervoor in aanmerking wilt komen, stuur dan een e-mail naar info@zeilen.nl, met daarin een korte motivatie.

Bob Maas heeft na Los Angeles en Berlijn twee maal aan de Olympische Spelen deelgenomen, maar zit pas op de helft. Strijdlust is hem niet vreemd. In *Zeilhelden* vertelt zijn zoon, Hidde Maas, over zijn vader: "Zeilen, ja dat kon hij. Uit principe weigerde hij op zijn zeiljachten een motor. Voer hij de haven uit en zag hij aan de horizon een zeiltje, dan begon hij al te racen. Dan moesten de schoten aan en de spinnaker erbij gezet. Hij was om de dooie dood niet bang. Ook bij storm kwam hij Muiden binnengezeild. Dan nam mijn moeder het roer en liet hij precies op het goede moment het zeil neer om zijn box in te varen. De clubleden kwamen steeds weer uitgelopen om dat schouwspel te aanschouwen." Het zeilen leerde Bob Maas van zijn vader en moeder, beiden zeilfanaat. Hidde Maas vertelde verder aan Jules Bänffer: "Hij had zich goed verdiept in de vormen van zeilen en het onderwaterschip. En als hij een nieuw bootje zag, dan bestelde hij de romp en maakte het verder naar eigen inzicht af. Hij vond dat hij het beter kon dan de eigenlijke bouwer. Dat bleek ook, want zijn bootje ging in die klasse vaak harder."

Londen 1948

Bob Maas gaat aan zijn derde Olympische Spelen mee, die van Londen, dezelfde gastheer als die van de Spelen van 2012 dus. Het vaarwater ligt in 1948 iets westelijker, in Torbay. In Nederland zal deze editie van de Spelen vooral bekend worden vanwege *The Flying Dutchman* Fanny Blankers Koen, die vier gouden atletiekmedailles wint.

Bob Maas blijft in de Star varen, dit keer met bemanningslid Eddy Stutterheim in de boot Starita. Maas en Stutterheim worden achtereenvolgens derde, vijfde, vijfde, derde, vierde, tweede en zevende. Alsof Maas een eigen betekenis aan de uitroep 'driemaal is scheepsrecht' geeft, wordt hij derde op zijn derde Olympische Spelen. Dat betekent dat hij nu de bezitter van drie olympische medailles is. Geen geringe prestatie, hoewel hij liever gezien zal hebben dat ze van een andere kleur waren geweest. Dat geldt uiteraard vooral voor zijn eerste medaille, het zilver van 1932.

Het door Maas gewonnen edelmetaal heeft soms een doffe glans.

Bob Maas lijkt er geen genoeg van te kunnen krijgen en schrijft zich in 1952 in voor zijn vierde achtereenvolgende olympische deelname (tijdens de oorlogsjaren van 1939-1945 werden er geen Spelen gehouden). Samen met Eddy Stutterheim vaart hij in de *BEM II*, dezelfde boot als waarin hij in 1936 voer. De twee mannen worden achtste.

Bob Maas Trofee

Bob Maas heeft een imposant wedstrijdverleden, met zijn vier olympische deelnames en drie medailles. Hij liep daar echter niet mee te koop. Thuis werd er al nauwelijks over de zeilprestaties van vader Maas gesproken (de medailles waren goed opgeborgen), laat staan dat Bob Maas daar zelf de loftrumpet over stak. Dat moeten anderen dan maar doen, zoals de Koninklijke Nederlandsche Zeil- & RoeiVereniging in Muiden. Die vernoemde hem in 2009 in de Bob Maas Trofee, waar om wordt gestreden in, uiteraard, de Star-klasse. •

Met dank aan Jules Bänffer en uitgeverij Hollandia.

SNOWBIRD

De Snowbird is ontstaan als zeilbootje voor de kinderen van een Amerikaanse zeiler, die er een liet bouwen door Tom Broadway, een lokale scheepsbouwer. Het bootje was een succes. Nadat er steeds meer van deze handzame bootjes werden gebouwd, werd in de V.S. in 1928 de National Snowbird Yacht Racing Association opgericht.

Lengte	3,35 m
Breedte	1,44 m
Bemanning	1 persoon
Bouwer	G.V. Johnson, 1926

STAR

De Star is in 1910 ontworpen door Francis Sweisguth. Als opvolger van een kleiner type boot met de naam Bug zou de boot Big Bug gaan heten. Maar de rode ster op het zeil gaf het ontwerp zijn definitieve naam.

Het relatief grote zeiloppervlak en de slanke romp geven de Star een grote snelheid. De boot heeft veel trimmogelijkheden en vergt daardoor veel aandacht.

Lengte	6,92 m
Breedte	1,73 m
Diepgang	1,02 m
Waterverplaatsing	0,68 m³
Rompmateriaal	polyester of hout
Zeiloppervlakte	27,92 m²
Bemanning	2 personen
Ontwerp	Francis Sweisguth, 1911

Het gewonnen edelmetaal heeft soms een doffe glans